

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра соціальної роботи та педагогіки вищої школи

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента

СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА

підготовки _____ **бакалавра** _____
(назва освітнього рівня)
Спеціальності _____ **232 Соціальне забезпечення** _____
(шифр і назва спеціальності)
освітньо-професійної програми Соціальне забезпечення

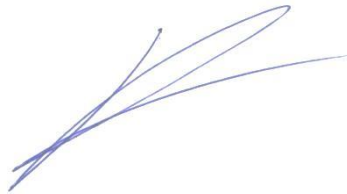
Луцьк – 2023

Силабус освітнього компонента «Соціальна політика» підготовки бакалавра, галузі знань 23 Соціальна робота, спеціальності 232 Соціальне забезпечення, за освітньо-професійною програмою Соціальне забезпечення.

Розробник: Мартинюк Тетяна Анатоліївна, доктор педагогічних наук, доцент
Майборода Вікторія Марківна, директор Департаменту соціальної політики Луцької міської ради

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

(доц. Колосолк А.М.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи
протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри:

(доц. Чернета С.Ю.)

© Мартинюк Т.А., 2023 р.

© Майборода В.М., 2023 р.

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	23 Соціальна робота 232 Соціальне забезпечення ОПП Соціальне забезпечення. ОС бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів <u>150/ 5</u>		Рік навчання <u> 2</u>
		Семестр <u>3</u> -ий _____
		Лекції <u>36</u> год.
		Практичні (семінарські) <u>40</u> год. Лабораторні _____ год. Індивідуальні _____ год.
		Самостійна робота <u>64</u> год.
ІНДЗ: немає		Консультації <u>10</u> год.
Мова навчання	Форма контролю: екзамен	
	Українська	

II. Інформація про викладача (- ів)

ППП: Мартинюк Тетяна Анатоліївна,
 Науковий ступінь доктор педагогічних наук,
 Вчене звання доцент
 Посада: професор кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи
Контактна інформація
 Телефон: +380663560436,
 Електронна пошта: Martynyuk.Tetyana@vnu.edu.ua
 Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Освітній компонент «Соціальна політика» належить до циклу професійної підготовки бакалаврів галузі знань 23 Соціальна робота спеціальності 232 Соціальне забезпечення, освітньо-професійної програми Соціальне забезпечення. Вивчається у третьому семестрі, формою підсумкового контролю є екзамен. На освітнього компонента відведено 5 кредитів (150 годин), у тому числі по 40 годин лекційних та практичних занять, 10 год. консультації та 64 год. самостійної роботи.

Освітній компонент «Соціальна політика» спрямований на оволодіння здобувачами освіти знаннями, що дозволяють вивчити основні засади соціальної політики України, а також особливостями та основними векторами її реалізації.

Вивчення ОК «Соціальна політика» сприятиме підвищенню рівня професійної компетентності майбутніх фахівців із соціальної роботи педагогів їх готовності кваліфіковано і майстерно виконувати свої професійні обов'язки, забезпечить оволодіння сучасними теоретичними і прикладними знаннями з теорії соціальної політики та практики її реалізації, сприятиме подальшому професійному зростанню.

2. Пререквізити:

Для успішного оволодіння освітнім компонентом «Соціальна політика» рекомендовано застосовувати компетентності, сформовані під час вивчення ОК «Україна в Європейському та культурному контекстах», «Історія соціальної роботи», «Правове забезпечення соціальної роботи».

Постреквізити:

Освоєння освітнього компонента «Соціальна політика» є потрібним для подальшого вивчення ОК: «Технології соціальної роботи та соціального забезпечення», «Соціальна допомога

різними категоріями населення», написання курсових робіт з соціальної педагогіки, з теорії та технологій соціальної роботи, кваліфікаційної роботи, виробничих практик.

3. Мета – розширення кола знань про особливості соціальної політики, засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичних засад, змісту законодавчих документів щодо соціальної політики держави, політичних та інституційних механізмів реалізації соціальної політики, формування високого рівня готовності до реалізації завдань соціальної політики та соціальної роботи, а також здатності діяти свідомо та соціально відповідально.

Завданнями освітнього компонента: оволодіння здобувачами освіти понятійним і термінологічним апаратом з освітнього компонента; визначення особливостей соціальної політики України; формування умінь аналізувати і синтезувати інформацію з різних джерел для встановлення причинно-наслідкових зв'язків між соціальними подіями та явищами; формування умінь аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях; виокремлення актуальних соціальних проблем та визначення їх структури, взаємозв'язків, чинників, проявів і наслідків; розуміння сутності, концепцій, моделей та рівнів соціальної політики.

4. Освітній компонент спрямований на формування:

- *інтегральної компетентності*

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної та соціально-педагогічної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов);

- *загальних компетентностей:*

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово у професійній діяльності.

ЗК 9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 10. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 12. Здатність працювати в команді.

ЗК 13. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК 16. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

- *фахових компетентностей:*

ФК 1. Здатність аналізувати суспільні процеси, пов'язані з соціальним розвитком держави, регіонів і громад

ФК 2. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення.

ФК 4. Здатність використовувати адміністративно-правові механізми призначення та контролю в системі соціального захисту населення.

ФК 5. Здатність до співпраці у міжнародному середовищі та розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

ФК 6. Вміння планування та звітності в системі соціального забезпечення населення.

ФК 9. Здатність до планування та реалізації заходів з проведення моніторингу і інспектування.

ФК 10. Здатність до планування та реалізації заходів з надання адресної соціальної допомоги.

ФК 11. Здатність оцінювання якості соціальних послуг.

ФК 12. Здатність до організації та управління процесами в соціальному забезпеченні.

ФК 15. Здатність виявляти і залучати ресурси організацій партнерів з соціальної допомоги для виконання завдань професійної діяльності.

ФК 16. Здатність застосовувати сучасні інструменти і технології попередження, подолання або мінімізації наслідків конфліктів, соціальних ризиків та складних життєвих обставин.

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН 1. Використовувати усну та письмову комунікацію українською мовою для здійснення професійної діяльності.

ПРН 2. Ідентифікувати причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства та прояви соціально-економічних проблем у різних категорій населення.

ПРН 3. Застосовувати методи збору інформації: аналіз документів, опитування та спостереження.

ПРН 4. Вміння застосовувати статистичну, методичну та нормативну базу системи соціального захисту населення.

ПРН 5. Використовувати механізми призначення фінансової соціальної допомоги, пенсій.

ПРН 7. Використовувати базові знання про принципи державної соціальної політики та шляхи соціального забезпечення населення.

ПРН 8. Застосовувати засоби соціально-правової політики в сфері соціального захисту, базові знання з юриспруденції та законодавства України в галузі соціального забезпечення.

ПРН 9. Виявляти готовність до взаємодії з колегами по роботі, приймати управлінські рішення в організації роботи виконавців.

ПРН 10. Визначати умови соціально-економічної підтримки різних категорій населення.

ПРН 11. Визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення.

ПРН 12. Аналізувати ефективність соціально-економічної підтримки населення та здійснювати відповідну корекцію в межах компетентності.

ПРН 13. Аналізувати та оцінювати рівень матеріально-економічного захисту різних категорій населення.

ПРН 14. Визначати зміст співпраці з організаціями та установами з метою залучення їх до соціального захисту населення.

ПРН 15. Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.

ПРН 16. Застосовувати нормативно-правову базу в захисті соціальних груп населення.

ПРН 17. Пояснювати актуальні процеси у соціальній сфері та соціальному забезпеченні на державному, регіональному та місцевому рівнях.

ПРН 21. Застосовувати дієвий інструментарій та технології попередження, подолання або мінімізації наслідків конфліктів, соціальних ризиків та складних життєвих обставин.

Soft skills: вміння аналізувати, вміння презентувати та виступати публічно, вміння налагоджувати міжособистісні контакти; вміння працювати в команді; креативність; вміння прогнозувати, гнучкість, швидка адаптація до змін та ін.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ:

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації: *словесні:* лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація, платформа Zoom, MOODLE, вебсервіс Google Classroom), пояснення, розповідь, бесіда; *наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація; *практичні:* *вправи.*

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота здобувачів освіти: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), ретроспективний метод.

5. Структура освітнього компонента

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма Контролю ¹ / Бали
Змістовий модуль 1. Теорія та історія становлення соціальної політики держави.						
Тема 1. Теоретичні засади соціальної політики держави. Моделі соціальної політики.	7	2	2	2	1	ДС ДБ/2
Тема 2. Досвід впливу міжнародних організацій на соціальну політику	6	2	2	2	-	ДС, ДБ/2
Тема 3. Загальна характеристика суб'єктів соціальної політики. Інституційні засади функціонування суб'єктів соціальної політики	6	2	2	2	-	ДС, ДБ/2
Тема 4. Розвиток і формування принципів соціальної політики. Соціально – економічні засади соціальної політики	4	-	2	2	-	ДС, ДБ/2
Тема 5. Сфери та рівні соціальної політики в контексті ризик-менеджменту соціальних ризиків Організаційно управлінські засади реалізації соціальної політики.	6	2	2	2	-	РМГ/2
Тема 6. Погляди на суспільну допомогу Давнього світу, Ранняго Християнства та Середньовіччя	4	2	-	4	-	ДС
Тема 7. Розвиток політико-правових і соціально-адміністративних підходів до державного соціального забезпечення у XIX-XX століттях	6	2	2	2	-	ДС, ДБ/2
Тема 8. Соціальний захист за часів Козаччини. Запровадження державної системи соціального захисту.	6	-	2	2	2	ДБ/2
Тема 9. Благодійницька діяльність земств та українських меценатів.	6	-	2	2	-	РМГ/2
Тема 10. Волонтерський рух і його вплив на реалізацію соціальної політики держави.	6	-	2	4	-	ДБ/2
Разом за модулем 1	57	12	18	24	3	18
Змістовий модуль 2. Сфери реалізації соціальної політики держави						

Тема 11. Соціальний захист як механізм реалізації соціальної політики	7	2	-	4	1	ДС
Тема 12. Політика зайнятості у контексті пріоритетних цілей соціальної політики	7	2	-	4	1	ДС
Тема 13. Основні напрями реалізації державної сімейної та молодіжної політики	7	2	2	2	1	РЗ/К/2
Тема 14. Основні напрями реалізації соціальної політики у контексті протидії торгівлі людьми та запобіганню домашньому насильству.	7	-	2	4	1	РМГ/2
Тема 15. Політика безбар'єрності в Україні: соціальна інтеграція вразливих категорій населення, дітей та молоді з інвалідністю. Державна соціальна допомога вразливим категоріям населення.	6	2	2	2	-	РМГ/2
Тема 16. Державна політика у сфері пенсійного забезпечення в Україні	6	2	2	2	-	ДС, ДБ/2
Тема 17. Державна політика у сфері охорони здоров'я.	6	2	2	2	-	ДС, ДБ/2
Тема 18. Державна політика у сфері освіти та науки. Інклюзивна освіта у Україні.	6	2	-	4	-	ДС, ДБ
Тема 19. Державна політика у сфері культури.	7	-	2	4	1	ДС, ДБ/2
Разом за модулем 2	59	14	12	28	5	12
Змістовий модуль 3. Соціальна політика провідних країн світу						
Тема 20. Соціальна політика Великобританії	7	2	2	2	1	ДС, ДБ/2
Тема 21. Соціальна політика Німеччини	6	2	-	2	-	ДС
Тема 22. Соціальна політика Польщі.	6	-	2	2	-	РМГ/2
Тема 23. Соціальна політика Швеції	6	2	2	2	-	РМГ/2
Тема 24. Соціальна політика США	6	2	2	2	-	РМГ/2
Тема 25. Соціальна політика Японії.	7	2	2	2	1	РМГ/2
Разом за модулем 3	34	10	10	12	2	10
Види підсумкових робіт						Бал

Модульна контрольна робота						60/Т
МКР 1						20
МКР 2						20
МКР 3						20
ІНДЗ (немає)						-
Всього годин/ Балів	150	36	40	64	10	100

Примітки: ^{1/} Методи та форми контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

№	ТЕМА	ГОД
Змістовий модуль 1. Теорія та історія становлення соціальної політики держави.		
1.	Тема 1. Теоретичні засади соціальної політики держави. Моделі соціальної політики Представте у вигляді порівняльної таблиці основні моделі соціальної політики (модель-х-ки-особливості-країни)	2
2.	Тема 2. Досвід впливу міжнародних організацій на соціальну політику. Визначіть, проаналізуйте так представте таблично вплив міжнародних організацій на розвиток пріоритетних завдань соціальної політики (назва орг.-специфіка діяльн-члени-вплив на Україну).	2
3.	Тема 3. Загальна характеристика суб’єктів соціальної політики. Інституційні засади функціонування суб’єктів соціальної політики. Сформууйте вичерпний перелік об’єктів і суб’єктів соціальної політики в економічній системі соціально орієнтованого спрямування	2
4.	Тема 4. Розвиток і формування принципів соціальної політики. Соціально – економічні засади соціальної політики. Таблично представте та дайте коротку характеристику принципів соціальної політики. Проаналізувати соціально – економічні засади соціальної політики.	2
5.	Тема 5. Сфери та рівні соціальної політики в контексті ризик-менеджменту соціальних ризиків. Організаційно управлінські засади реалізації соціальної політики. Визначити перспективні завдання соціальної політики України в контексті ризик-менеджменту соціальних ризиків. Сформуувати схему організаційно-управлінської системи реалізації соціальної політики України.	2
6.	Тема 6. Погляди на суспільну допомогу Давнього світу, Раннього Християнства та Середньовіччя. Аргументуйте письмово, чому християнство обстоювало й донині стоїть за милосердя, соціальну справедливість і благодійність. Опишіть ідеальну державу Платона і співжиття в ній багатих та бідних.	4
7.	Тема 7. Розвиток політико-правових і соціально-адміністративних підходів до державного соціального забезпечення у XIX-XX століттях Охарактеризуйте письмово у вигляді доповіді (1-2 ст.) систему	2

	профілактики зубожіння населення та організації громадських робіт земствами.	
8.	Тема 8. Соціальний захист за часів Козаччини. Запровадження державної системи соціального захисту. Визначити та проаналізувати меценатські та благодійні традиції козацьких династій.	2
9.	Тема 9. Благодійницька діяльність земств та українських меценатів. У вигляді таблиці представте українських меценатів ХХ століття, їх здобутки та значення для держави.	2
10.	Тема 10. Волонтерський рух і його вплив на реалізацію соціальної політики держави. Визначити роль та значення волонтерського руху на реалізацію соціальної політики держави загалом та під час війни. Представити таблично.	4
Змістовий модуль 2. Сфери реалізації соціальної політики держави		
11.	Тема 11. Соціальний захист як механізм реалізації соціальної політики Таблично представити особливості і види соціального страхування. ЗДСС на випадок безробіття. Зробити вичерпну характеристику загальнообов'язкового державного соціального страхування.	4
12.	Тема 12. Політика зайнятості у контексті пріоритетних цілей соціальної політики. Визначити економічні і соціальні наслідки безробіття, Причини виникнення і види безробіття. Розібратися з поняттями та явищами, зробити конспекти: - Природний рівень безробіття. - Безробіття і вільні робочі місця. - Безробіття і обсяг ВВП (закон Оукена). - Безробіття і інфляція (крива Філіпса). - Приховане безробіття. Проаналізувати основні напрями державних заходів щодо скорочення рівня безробіття. Знайти інформацію та опрацювати два можливі підходи держави щодо скорочення безробіття: американський («жорсткий») та шведський («протекціоністський»)	4
13.	Тема 13. Основні напрями реалізації державної сімейної та молодіжної політики Визначити основні напрями державної молодіжної політики в Україні. Проаналізувати державні гарантії для молоді та соціальні програми підтримки молоді в Україні.	2
14.	Тема 14. Основні напрями реалізації соціальної політики у контексті протидії торгівлі людьми та запобіганню домашньому насильству. Таблично представте міжнародне та національне законодавство у галузі протидії торгівлі людьми. Зробіть підбірку та аналіз недержавних організацій, що працюють у напрямі протидії торгівлі людьми. Проаналізувати законодавство у сфері запобігання домашньому насильству. Представте заходи протидії домашньому насиллю.	4
15.	Тема 15. Політика безбар'єрності в Україні: соціальна інтеграція	2

	вразливих категорій населення, дітей та молоді з інвалідністю. Державна соціальна допомога вразливим категоріям населення. Проаналізуйте процес соціальної інтеграції вразливих категорій населення, дітей та молоді з інвалідністю у соціальному середовищі та роль держави у цьому процесі. Виділіть основні сфери її реалізації. Таблично представте пільги, гарантії та компенсації людям з інвалідністю. Адресні пільги та надання житлових субсидій. Проаналізуйте соціальний захист захисту внутрішньо переміщених осіб.	
16.	Тема 16. Державна політика у сфері пенсійного забезпечення в Україні Визначити та проаналізувати специфічні особливості пенсійного страхування. Соціальні пенсії. Види пенсійних систем.	2
17.	Тема 17. Державна політика у сфері охорони здоров'я. Опрацюйте сайт відповідного міністерства. Визначіть перспективи розвитку ефективності єдиного медичного простору України на сучасному етапі.	2
18.	Тема 18. Державна політика у сфері освіти та науки. Ризик-менеджмент в системі вищої освіти. Опрацюйте: - сайт відповідного міністерства; - ЗУ «Про освіту»; - ЗУ «Про вищу освіту»; - державні стандарти. Визначити та проаналізувати статті у ЗУ «Про освіту» що стосуються інклюзивної освіти. Зробити підбірку нормативно-правового забезпечення інклюзивної освіти в Україні. Ризик-менеджмент як новітня технологія в системі управління вищим навчальним закладом	4
19.	Тема 25. Державна політика у сфері культури. Опрацюйте сайт відповідного міністерства. Визначте пріоритетні завдання у галузі культурної політики України. Обґрунтуйте. Запропонуйте власні бачення напрямків реалізації державної політики у галузі культури.	4
Змістовий модуль 3. Соціальна політика провідних країн світу		
20.	Тема 20. Соціальна політика Великобританії Підготуйте доповіді за теми: - Ідеологія „Третього шляху” та реалізація соціальних програм у Великобританії. - Соціальна політика щодо дітей у Великобританії. - Система охорони здоров'я у Великобританії: переваги й недоліки	2
21.	Тема 21. Соціальна політика Німеччини. Проаналізуйте соціально-демографічні та економічні передумови формування соціальної політики у Німеччині. Охарактеризуйте соціальні програми, які діють у Німеччині. У чому полягає відмінність німецької системи надання соціальних послуг від британської системи?	2

	Визначте сильні та слабкі риси німецької моделі соціальної політики.	
22.	Тема 28. Соціальна політика Польщі. Охарактеризуйте соціальні програми, які діють у Польщі. Визначте сильні та слабкі риси польської моделі соціальної політики. Проаналізуйте напрямки СП Польщі за умов війни в Україні.	2
23.	Тема 22. Соціальна політика Швеції. Охарактеризуйте соціальні програми, які діють у Швеції, та динаміку їх перетворення. Поясніть чому полягає особливість шведського ринку праці? Визначити сильні та слабкі риси шведської моделі соціальної політики.	2
24.	Тема 24. Соціальна політика США Таблично представити ліберальну модель соціальної політики у США та у Великобританії: спільне й відмінне. Охарактеризувати систему освіти в США: переваги й недоліки. Представити соціальну політику щодо людей похилого віку у США.	2
25.	Тема 25. Соціальна політика Японії. Охарактеризуйте соціально-демографічну ситуацію в Японії та визначте, як вона впливає на соціальну політику в країні. З'ясуйте, чому модель соціальної політики Японії називали „конфуціанською”? Охарактеризуйте обставини, які вплинули на зміни в японській соціальній політиці останніх років? Проаналізуйте соціальні програми, які діють у Японії, та їхню трансформацію. У чому полягає особливість японської системи надання соціальних послуг?	2
	Всього	64

IV. Політика оцінювання

Оцінювання знань здобувачів освіти ОК «Соціальна політика» здійснюється на основі результатів поточного і підсумкового модульного контролю знань згідно «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки».

Завдання поточного контролю – перевірка навчальних досягнень здобувачів освіти. Завдання підсумкового модульного контролю – перевірка розуміння і засвоєння здобувачами освіти програмового матеріалу загалом, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання засвоєних знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми ОК тощо. Оцінювання здійснюється за **100-бальною** шкалою.

Формою контролю вивчення ОК «Соціальна політика» є екзамен. Максимальна кількість балів за поточний контроль з освітнього компонента становить 40 балів. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має за мету перевірку рівня підготовленості здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується в різних формах, зокрема опитування, захист проєктів, робота в малих групах, індивідуальна робота, виступи на практичних заняттях, участь у дискусіях та дебатах, експрес-контроль, перевірка результатів виконання різноманітних індивідуальних науково-дослідних завдань, контроль засвоєння того навчального матеріалу, який заплановано на самостійне опрацювання здобувачем, тощо. Максимальний бал за кожну з форм роботи визначено у таблиці 2 силабуса освітнього компонента. Результат самостійної роботи здобувачів освіти оцінюється на практичних заняттях із відповідної теми. За активність на заняттях здобувач освіти може додатково отримати до 20 % максимального поточного бала, але при цьому сума поточних балів за семестр не повинна перевищувати, як правило, 40.

Підсумковий модульний контроль здійснюється після завершення вивчення тем змістового модуля у формі виконання здобувачем освіти модульної контрольної роботи у вигляді письмового

або комп'ютерного тестування та проводиться або під час навчального заняття (його частини). Максимальний бал, отриманий за модульні контрольні роботи, становить 60 балів.

Підсумкова модульна оцінка визначається в балах як сума поточної та контрольної модульних оцінок. Модуль зараховується здобувачеві, якщо він успішно виконав всі види навчальної роботи, передбачені силабусом освітнього компонента. Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом освітнього компонента, з метою підвищення підсумкової модульної оцінки не дозволяється. Заборгованість із модуля повинна бути ліквідована здобувачем у позааудиторний час на консультаціях за графіком, затвердженим на засіданні кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи до початку підсумкового контролю з наступного модуля. Кінцевий термін ліквідації заборгованості з модульного контролю обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Якщо підсумкова оцінка (бали) з освітнього компонента як сума підсумкових модульних оцінок становить не менше як 75 балів, то, за згодою здобувача освіти, вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з ОК. Така оцінка виставляється в день проведення екзамену в присутності здобувача освіти. Іспит складається у випадку, якщо здобувач освіти бажає підвищити рейтинг або у випадку незадовільної підсумкової семестрової оцінки. У цьому випадку бали, набрані здобувачем за результатами модульних контрольних робіт, анулюються.

Політика щодо дедайнів та перескладання. Якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття – на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати відповідну кількість балів, які були визначені на дану тему заняття. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації».

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Списування під час контрольних та самостійних робіт, іспиту заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за програмою подвійного диплома, з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти, міжнародне стажування) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком (в онлайн режимі за погодженням із деканом факультету).

Визнання результатів навчання, отриманих здобувачами вищої освіти у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, курсовій роботі (проєкту), контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) освітнього компонента (Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки).

Іспит проводиться у вигляді письмового або комп'ютерного тестування. Здобувачам освіти пропонуються тестові завдання у кількості 30 запитань (по 2 бали). Максимальна оцінка за іспит – **60 балів**.

Види тестових завдань:

- із вибором однієї правильної відповіді;
- із вибором декількох правильних відповідей;
- на встановлення відповідності запропонованих наборів тверджень;
- завдання на відтворення правильної відповіді (формулювань понять) по пам'яті;
- завдання відкритого типу, що передбачає розгорнуту відповідь.

Тестові завдання складаються відповідно до питань, винесених на іспит.

Програма іспиту затверджується на засіданні кафедри.

Складання та перескладання іспиту проводиться згідно розкладу. Повторне складання екзамену допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Орієнтовні питання екзамену

1. Сутність, мета, завдання та функції соціальної політики.
2. Активна та пасивна соціальна політика.
3. Об'єкти та суб'єкти соціальної політики.
4. Пріоритети, напрями та функції соціальної політики.
5. Людина як головний об'єкт соціальної політики.
6. Соціальні цінності.
7. Соціальна справедливість та соціальна рівність.
8. Теорія справедливості.
9. Інструменти та складові соціальної політики.
10. Соціальна політика як наука.
11. Соціальні закони.
12. Соціальна політика в глобальному вимірі.
13. Формування нової моделі соціальної політики в Україні.
14. Соціальна політика як важлива складова внутрішньої політики держави, її зв'язок з економічною політикою.
15. Мета і специфіка соціальної політики в різних економічних системах.
16. Роль і значення соціальної політики в становленні і розвитку соціально орієнтованої ринкової економіки та задоволенні соціальних потреб.
17. Об'єкти і суб'єкти соціальної політики в економічній системі соціально орієнтованого спрямування.
18. Роль і функції держави у виробленні соціальної політики.
19. Інструменти й інститути соціальної політики.
20. Соціальна справедливість як критерій соціальної політики.
21. Соціальне партнерство та його роль у вирішенні соціальних проблем.
22. Поняття ризик-менеджменту у соціальній сфері.
23. Технології ризик-менеджменту соціальних процесів.
24. Основні напрями соціальної політики, їх характеристика.
25. Характеристика періоду церковної благодійності.
26. Основні етапи княжої благодійності.
27. Аналіз творів епохи Київської Русі, спрямованих на розвиток благодійності.
28. Характеристика церковної, церковно-державної та державної благодійності.
29. Благодійницька діяльність земств та українських меценатів.
30. Характеристика етапів розвитку соціальної допомоги після жовтневого перевороту.
31. Розвиток соціальної допомоги після Великої Вітчизняної війни.
32. Формування соціальної політики та роботи як практичного механізму реалізації соціальної роботи у 90-ті рр. ХХ ст.
33. Волонтерський рух і його вплив на реалізацію соціальної політики держави.

34. Організаційно-правова структура соціальної політики.
35. Соціальні функції держави.
36. Конституційні обов'язки держави в реалізації соціальної політики.
37. Державна соціальна діяльність та її форми.
38. Принципи соціальної політики держави.
39. Соціальна держава та її типи.
40. Фінансування програм і заходів соціальної політики.
41. Недержавні інституції соціальної політики. Благодійництво.
42. Особливості організації державної соціальної політики в умовах формування ринкових відносин.
43. Нормативно-правова база соціальної політики в Україні.
44. Соціальні нормативи як відправна точка формування соціальної політики.
45. Характеристика основних чинних законодавчих нормативних актів, що регулюють соціальні відносини. Закони України (нові зміни):
  - ЗУ «Про оплату праці»;
  - ЗУ «Про зайнятість населення»;
  - ЗУ «Про пенсійне забезпечення»;
  - ЗУ «Про державну допомогу сім'ям з дітьми»;
  - ЗУ «Про освіту»;
  - ЗУ «Основи законодавства України про охорону здоров'я».
46. Моделі соціальної політики.
47. Ризик-менеджмент в системі вищої освіти України.
48. Політика держави щодо осіб з інвалідністю: нормативно-правова база.
49. Політика держави щодо соціальної інтеграції вразливих категорій населення, дітей та молоді з інвалідністю.
50. Інклюзивна освіта в Україні як пріоритетний напрямок реалізації соціальної політики в освіті.
51. Історичні аспекти розвитку та сучасний стан світової соціальної політики.
52. Глобалізація та соціальна політика.
53. Загальні тенденції соціальної політики європейських країн.
54. Міжнародні правові акти, що регулюють соціальну політику.
55. Міжнародні соціальні організації.
56. Поняття та основні компоненти соціальної структури.
57. Соціальне розшарування.
58. Соціальні статуси та ролі, соціальні групи та організації.
59. Соціальні інститути.
60. Теорії соціальної стратифікації.
61. Сутність та структура трудового потенціалу.
62. Ринок праці та зайнятість у соціально-екологічній системі.
63. Соціально-трудова відносина як об'єкт соціальної політики.
64. Міжнародні стандарти соціальної політики у сфері праці.
65. Пріоритетні напрями державної політики у сфері зайнятості та праці.
66. Підходи, моделі та напрями політики щодо трудової міграції: міжнародний досвід.
67. Зовнішня трудова міграція населення України та політика щодо її регулювання.
68. Сутність та структура доходів населення.
69. Державна політика у сфері регулювання доходів населення.
70. Оплата праці в системі державної політики регулювання доходів населення.
71. Фіскальна система державного регулювання доходів населення.
72. Напрями вдосконалення державної політики у сфері регулювання доходів населення.
73. Сутність соціального захисту населення в сучасних умовах.
74. Компоненти системи соціального захисту та їх взаємодія.
75. Об'єкти та суб'єкти системи соціального захисту.

76. Вітчизняна модель державного управління у сфері захисту населення.
77. Сутність соціального страхування.
78. Соціальне страхування на випадок безробіття.
79. Соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності.
80. Соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням.
81. Пенсійне страхування.
82. Медичне страхування.
83. Основні пріоритети системи соціального страхування в Україні.
84. Криза солідарної пенсійної системи.
85. Сутність пенсійної реформи.
86. Світові тенденції реформування системи пенсійного забезпечення.
87. Сучасний стан реформування вітчизняної пенсійної системи.
88. Економічно активне населення в системі соціальної безпеки.
89. Пенсіонери як об'єкт державної соціальної політики.
90. Особливості соціальної політики щодо осіб із функціональними обмеженнями.
91. Діти в системі пріоритетів соціальної політики.
92. Базові чинники соціального захисту молоді.
93. Особливості соціального захисту внутрішньо переміщених осіб.
94. Соціальний захист сучасників АТО.
95. Основні виклики соціальної політики держави за умов війни.
96. Реформування соціального сектору у період війни.

VI. Шкала оцінювання

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

2 бали - оцінюється робота здобувача освіти, який у повному обсязі володіє матеріалом за відповідною темою, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, всебічно розкриває зміст практичних завдань та додаткових запитань, в т.ч. самостійної роботи, використовуючи при цьому як рекомендовану, так і обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується відповідною термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки за умови публічного особистого/групового усного/мультимедійного представлення завдання на практичному занятті.

1,5 бали - оцінюється робота здобувача освіти, який достатньо повно володіє матеріалом за відповідною темою, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст практичних завдань, в т.ч. самостійної роботи, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, послуговується відповідною термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає самостійних висновків та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки, не у повній мірі відповідає на додаткові запитання.

1 бал - оцінюється робота здобувача освіти, який відтворює значну частину матеріалу за відповідною темою, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень та понять. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки, не відповідає на додаткові запитання.

0 балів - оцінюється робота здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом за відповідною темою та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є іспит

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	необхідне перескладання

VII. Рекомендована література

Основна література

1. Актуальні проблеми соціальної політики України: навчальний посібник / за заг. ред. А. О. Ярошенко. К.: Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. 222 с.
2. Березіна С.Б. Організаційно управлінські засади реалізації соціальної політики. *Науковий економічний журнал. Інтелект XXI* №4. 2018р. С.36-40
3. Гончарова С. Ю., Отенко І. П. Соціальна політика. навч. посібник. Х.: Вид-во ХДЕУ, 2013. 200 с.
4. Дубич К. В. Вступ до соціальної допомоги: навчальний посібник К., 2015. 419 с.
5. Соціальна політика: навчальний посібник / за заг. ред. В. П. Пічі, Я. Б. Турчин. 2-е видання. Львів : Новий Світ 2000, 2018. 318 с.
6. Кривоконь Н. І. Проблеми соціальної роботи та соціальної політики в Україні. навчальний посібник. Чернігів: Чернігівський державний технологічний університет, 2012. 320 с.
7. Історія та теорія соціальної політики України: Навч. посібн. / за ред. А.О. Ярошенко. К., НПУ імені М.П. Драгоманова, 2018. 289 с.
8. Іщенко А. О. Соціальна і гуманітарна політика [Текст]: навч.-метод-посіб.- Нац. ун-т ім. Б. Хмельницького, Черкаси, 2011. 400 с.
9. Климанська Л. Д., Савка В. Є., Хома Н. М. та ін. Соціальна політика : навч. посіб. / за заг. ред. В. М. Пічі та Я. Б. Турчин. 2-ге вид. випр. і доповн. Львів : «Новий Світ-2000», 2020. 318 с.
10. Макарова О.В. Соціальна політика в Україні: монографія. Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України. К., 2015. 244 с
11. Мартинюк Тетяна, Майборода Вікторія. Навчально-методичне забезпечення освітнього компонента «Соціальна політика». *Соціальна робота : навчально-методичне забезпечення ОПП Соціальна педагогіка, соціально-виховна робота освітнього ступеня Бакалавр* / за заг. ред. С. Чернети, Н. Корпач. Луцьк : Волинськ.. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2022. 822 с. С. 256-288.
12. Мартинюк Т. А. Основні складові соціальної інтеграції осіб з інвалідністю. *Педагогічний часопис Волині* : науковий журнал. Луцьк : СНУ імені Лесі Українки, 2018. №4(11). С. 183–189.
13. Мартинюк Т. А. Сутність соціальної інтеграції осіб з інвалідністю. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Педагогічні науки.* 2018. №9(382). С. 115–121.
14. Martyniuk T. Husak P. Role of personal contracts in the psychoactive substances use prevention, social integration and resocialization of juveniles convicted. *Knowledge. Education. Low.*

Management. Nauka. Oświata. Prawo. Zarządzanie. №1 (21). 2018. С. 50–57. URL: <http://kelmczasopisma.com/ua/downloadfile/585>

15. Мартинюк Т. А., Чиж А. Г. Сутнісна характеристика молоді з інвалідністю як об'єкту соціальної роботи. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки Серія: Педагогічні науки.* 2019. №2(386). С. 115–121.

16. Kazanowski Z., Martyniuk T. Kontakty z niepełnosprawnymi rówieśnikami w szkole podstawowej a gotowość młodzieży polskiej i ukraińskiej do integracji edukacyjnej. *Edukacja – Technika – Informatyka.* 2019. №4(30). С. 104–109.

17. Kazanowski Z., Martyniuk T. Integracja edukacyjna z rówieśnikami z niepełnosprawnością w percepcji młodzieży polskiej i ukraińskiej. *Edukacja – Technika – Informatyka.* 2019. №4(30). С. 98–103.

18. Martyniuk T. Peculiarities of teachers' attitudes towards integration: a review of the literature. *Knowledge. Education. Law. Management. Nauka. Oświata. Prawo. Zarządzanie.* 2019. №3/4 (27/28). С. 85–94. URL : <http://kelmczasopisma.com/ua/downloadfile/645>

19. Мартинюк Т. А. Основні підходи до визначення критеріїв соціальної інтеграції молоді з інвалідністю засобами соціокультурної анімації. *Інноваційна педагогіка : науковий журнал.* 2020. №22. С. 77–82.

20. Реформування соціальної політики в Україні: проблеми та перспективи : навч.-наук. вид. / за заг. ред. В. А. Скуратівського, В. П. Трощинського. К.; Львів : НАДУ, 2012. 368 с

Додаткова література:

1. Закон України "Про соціальні послуги" : прийнятий 17.01.2019р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua>.

2. Закон України «Про основні засади молодіжної політики» від 27.04.2021 № 1414-IX. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#n356>

3. Закон України "Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії" : прийнятий 05.10.2000 № 2017-III, із змінами та доповненнями станом на 10.06.2018р URL : <http://zakon.rada.gov.ua>.

4. Закон України «Про освіту» : прийнятий 5 вересня 2017р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua>.

5. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» : прийнятий 19 листопада 1992 року № 2801-XII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>

6. Закон України "Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні" : прийнятий 1991 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/875-12#Text>

7. Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» : прийнятий 05.10.2000 № 2017-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14#Text>.

8. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» : прийнятий 7 грудня 2017 року № 2229-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>

9. Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» : прийнятий 21 червня 2001 року № 2558-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14#Text>

10. Постанова Кабінету Міністрів України від 8 вересня 2005 р. №877 «Про затвердження типового положення про центр соціально–психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями», Редакція від 15.11.2006. *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/877-2005-%D0%BF>

11. Указ Президента України "Про забезпечення створення безбар'єрного простору в Україні" <https://www.president.gov.ua/documents/5332020-35809>

12. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України про освіту щодо організації інклюзивного навчання» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1324-18#Text>

13. Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#Text

14. Розпорядження Кабінету Міністрів «Про затвердження складу міжвідомчої робочої групи з питань розроблення проекту Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні» <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-skladu-mizhvido-a134r>

15. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів щодо створення безперешкодного життєвого середовища для осіб з обмеженими фізичними можливостями та інших маломобільних груп населення на 2009—2015 роки «Безбар'єрна Україна» <https://www.kmu.gov.ua/npas/232167617>

16. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв доступності для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення приміщень, що надаються дільничним виборчим комісіям звичайних виборчих дільниць для організації їх роботи та проведення голосування» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-2020-%D0%BF#Text>

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

Офіційний сайт Міністерства соціальної політики <https://www.msp.gov.ua/>

Офіційний сайт Державної служби зайнятості <https://www.dcz.gov.ua/>

Офіційний сайт Міністерства освіти та науки <https://mon.gov.ua/ua>